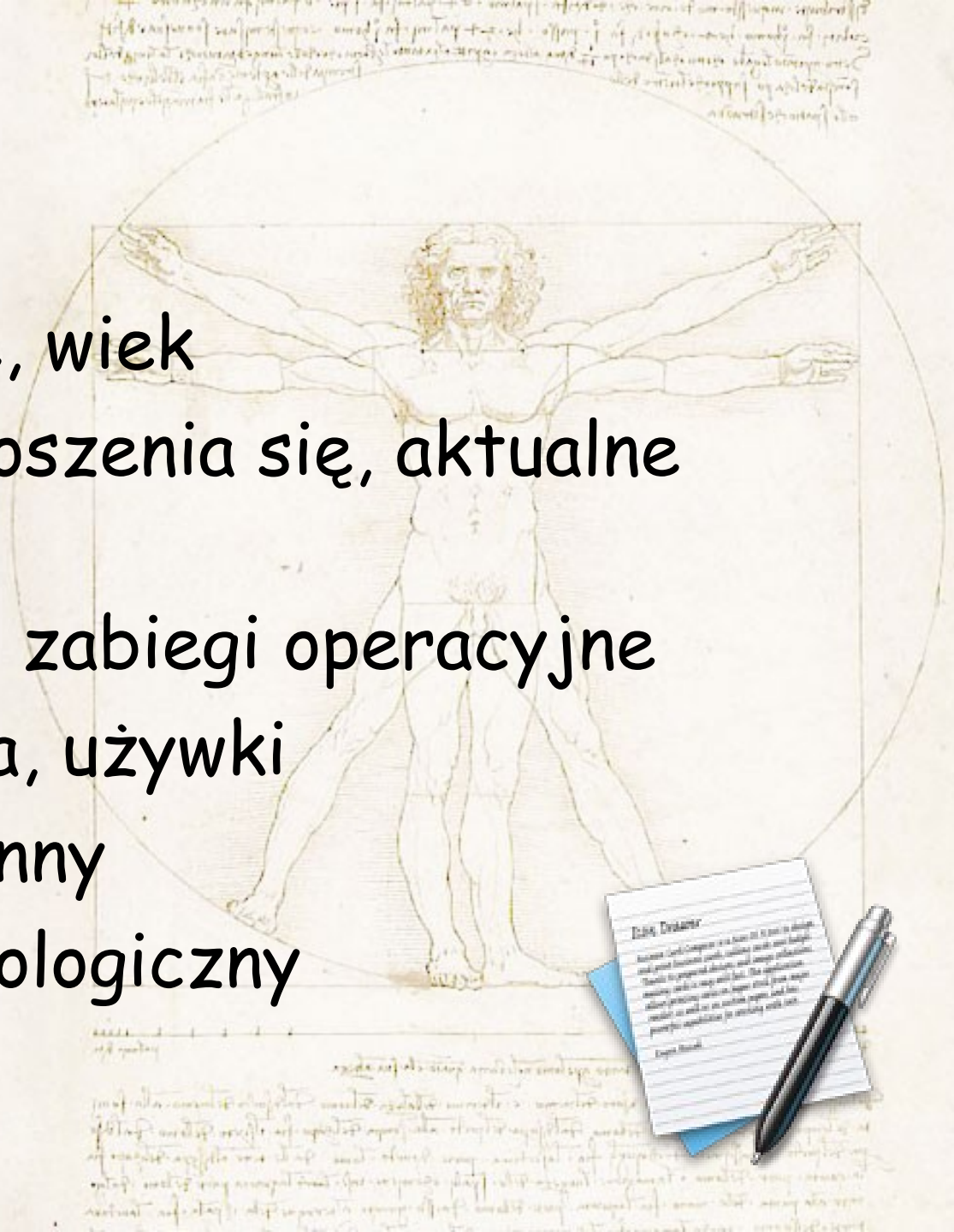

Ogólne zasady badania chorych chirurgicznych

Wywiad

- Dane osobowe, wiek
- Przyczyna zgłoszenia się, aktualne dolegliwości
- Inne choroby, zabiegi operacyjne
- Leki, uczulenia, używki
- Wywiad rodzinny
- Wywiad ginekologiczny

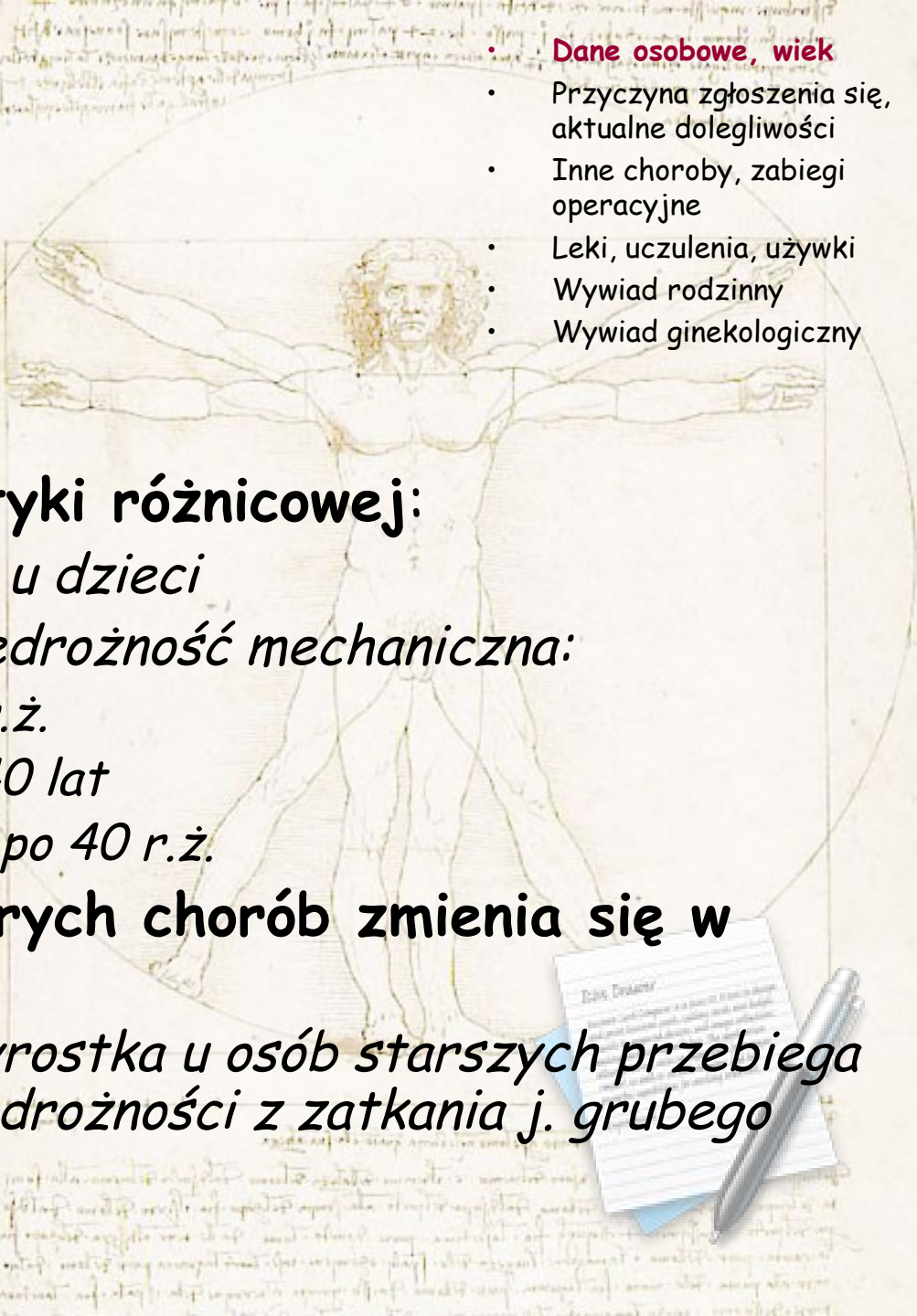

Wywiad (1)

Wiek

- **Znaczenie dla diagnostyki różnicowej:**
  - *wgłobienie najczęściej u dzieci*
  - *ostra nowotworowa niedrożność mechaniczna:*
    - *wyjątkowo przed 30r.ż.*
    - *rzadko w wieku 30-40 lat*
    - *zawsze o niej myśleć po 40 r.ż.*
- **Obraz kliniczny niektórych chorób zmienia się w zależności od wieku**
  - *np.: ostre zapalenie wyrostka u osób starszych przebiega podobnie do ostrej niedrożności z zatkania j. grubego*

- **Dane osobowe, wiek**
- Przyczyna zgłoszenia się, aktualne dolegliwości
- Inne choroby, zabiegi operacyjne
- Leki, uczulenia, używki
- Wywiad rodzinny
- Wywiad ginekologiczny

Wywiad (2)

Aktualne dolegliwości

- Rodzaj dolegliwości
- Początek: od kiedy, okoliczności powstania
- Przebieg: zmienność, czynniki polepszające/pogarszające samopoczucie
- Wcześniejsze epizody
- Związek z urazem, wysiłkiem

Dane osobowe, wiek

- **Przyczyna zgłoszenia się, aktualne dolegliwości**
- Inne choroby, zabiegi operacyjne
- Leki, uczulenia, używki
- Wywiad rodzinny
- Wywiad ginekologiczny

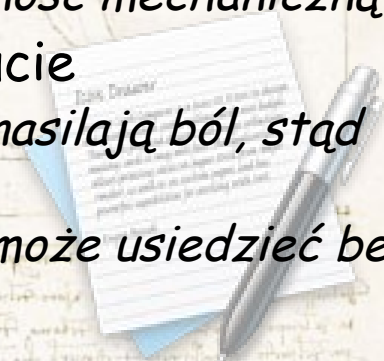
Wywiad (2)

Aktualne dolegliwości

Dane osobowe, wiek

- Rodzaj dolegliwości:
  - *Ból, nudności, wymioty, zatrzymanie gazów i stolca, inne*
- Początek: od kiedy, okoliczności powstania
  - *np.: atak kolki wątrobowej, nerkowej, ostre zapalenie wyrostka robaczkowego - często budzą chorego w nocy*
- Przebieg:
  - zmienność dolegliwości
    - *np. ból o charakterze falistym sugeruje niedrożność mechaniczną*
  - czynniki polepszające/pogarszające samopoczucie
    - *w ostrym zapaleniu otrzewnej gwałtowne ruchy nasilają ból, stąd chory leży spokojnie, unika ruchów*
    - *w bólach kolkowych chory jest niespokojny, nie może usiedzieć bez ruchu*

- **Przyczyna zgłoszenia się, aktualne dolegliwości**
- Inne choroby, zabiegi operacyjne
- Leki, uczulenia, używki
- Wywiad rodzinny
- Wywiad ginekologiczny

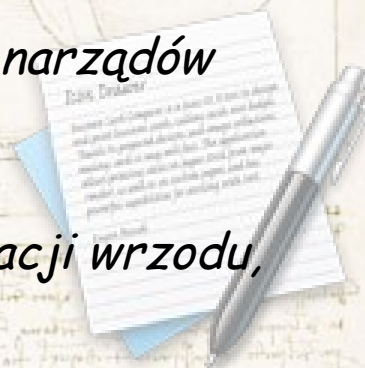
Wywiad (2)

Aktualne dolegliwości

- **Wcześniejsze epizody podobnych dolegliwości, leczenie, hospitalizacje**
- **Przyjęte bezpośrednio przed wystąpieniem objawów leki**
  - *Leki przeciyszczające zaostrzają ostre zapalenie wyrostka robaczkowego*
  - *NSAID zaostrzają chorobę wrzodową*
  - *Przedawkowanie acenokumarolu częstą przyczyną krwawień do przewodu pokarmowego*
- **Związek z urazem**
  - *Błahy upadek może być przyczyną pęknięcia jelita lub narządów miękkich*
- **Związek z wysiłkiem**
  - *Może doprowadzić do uwięźnięcia przepukliny, perforacji wrzodu, pęknięcia ciąży pozamacicznej*

Dane osobowe, wiek

- **Przyczyna zgłoszenia się, aktualne dolegliwości**
- Inne choroby, zabiegi operacyjne
- Leki, uczulenia, używki
- Wywiad rodzinny
- Wywiad ginekologiczny

Wywiad (3)

Inne choroby

- Choroby przewlekłe: nadciśnienie tętnicze, cukrzyca, dusznica bolesna, astma, POChP
- Urazy
- Zabiegi operacyjne
- Rodzaj znieczulenia, powikłania

- Dane osobowe, wiek
- Przyczyna zgłoszenia się, aktualne dolegliwości
- **Inne choroby, zabiegi operacyjne**
- Leki, uczulenia, używki
- Wywiad rodzinny
- Wywiad ginekologiczny

Wywiad (4)

Leki, uczulenia, używki

- NLPZ, Przeczyszczające, Przeciwbólowe, Kardiologiczne, Inne
- Alergie, reakcje po lekach i środkach kontrastowych
  - *Jakie objawy? Anafilaksja, wysypka, czy biegunka?*
  - *Różnicowanie: alergia, czy objawy niepożądane leku?*
- Używki: papierosy, alkohol, silna kawa
  - *Nadużywanie alkoholu istotne w przypadku krwawień do przewodu pokarmowego (żylaki przełyku)*
  - *Spożywanie alkoholu przed wystąpieniem dolegliwości może sugerować ostre zapalenie trzustki*

Dane osobowe, wiek

- *Przyczyna zgłoszenia się, aktualne dolegliwości*
- *Inne choroby, zabiegi operacyjne*
- **Leki, uczulenia, używki**
- Wywiad rodzinny
- Wywiad ginekologiczny

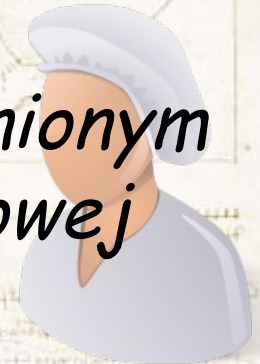

Wywiad (5)

Wywiad rodzinny

- Dane osobowe, wiek
- Przyczyna zgłoszenia się, aktualne dolegliwości
- Inne choroby, zabiegi operacyjne
- Leki, uczulenia, używki
- **Wywiad rodzinny**
- Wywiad ginekologiczny

- Choroby internistyczne
  - Zgon rodzica z powodu zawału mięśnia sercowego w wieku 70 lat nie bardzo ma znaczenie, w wieku 45 jest istotnym czynnikiem ryzyka dla chorego
- Wywiad w kierunku nowotworów
  - Obciążający wywiad rodzinny udowodnionym czynnikiem ryzyka choroby nowotworowej

Wywiad (6)

Wywiad ginekologiczny

- Dane osobowe, wiek
- Przyczyna zgłoszenia się, aktualne dolegliwości
- Inne choroby, zabiegi operacyjne
- Leki, uczulenia, używki
- Wywiad rodzinny
- **Wywiad ginekologiczny**

- Ostatnia miesiączka (dzień cyklu!)
  - *Różnicowanie pękniętej ciąży pozamacicznej*
  - *Zapalenie przydatków (w odróżnieniu od zapalenia wyrostka) rozpoczyna się w czasie lub wkrótce po miesiączce*
- Ciąże, poronienia, zabiegi ginekologiczne

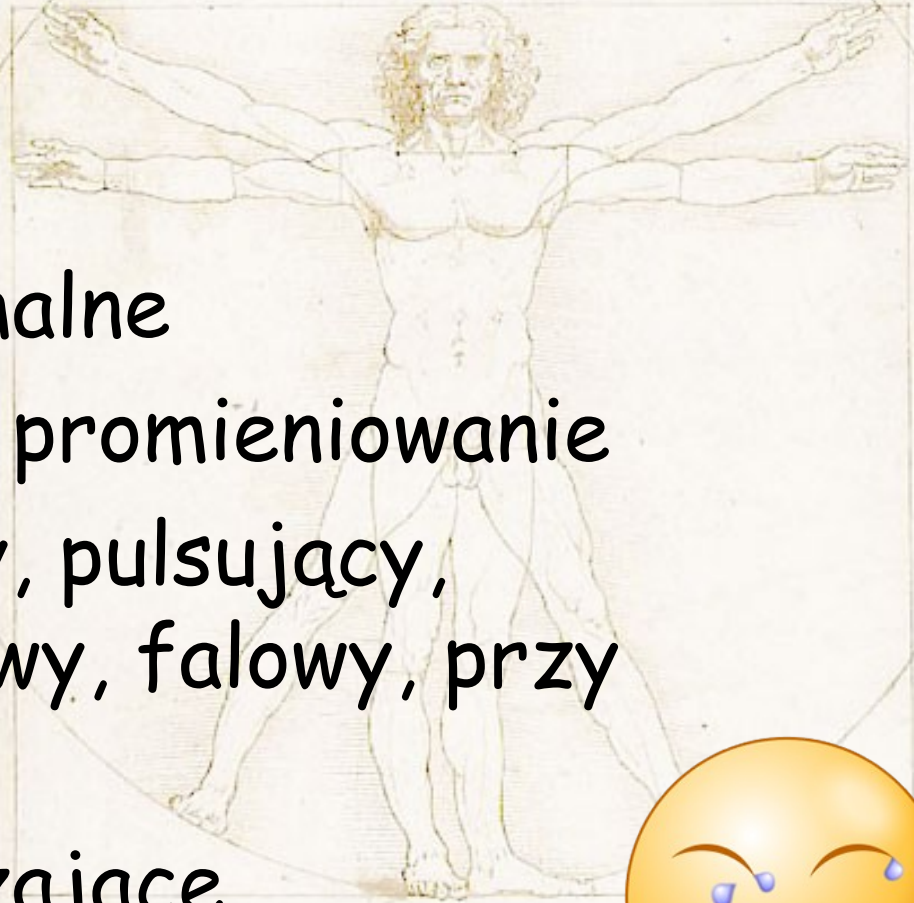

Dolegliwości (1)

Ból

- Początek
- Objawy prodromalne
- Umiejscowienie, promieniowanie
- Zmienność: stały, pulsujący, napadowy, kolkowy, falowy, przy ruchach
- Czynniki pogarszające, polepszające

- **Ból**
- Wymioty
- Zatrzymanie wiatrów i stolca

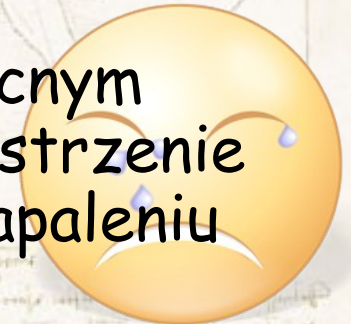
Dolegliwości (1)

Ból

- Ból
- Wymioty
- Zatrzymanie wiatrów i stolca

- **Początek, objawy prodromalne**

- Nagły, silny ból z omdleniem sugeruje pęknięcie ciąży pozamacicznej, skręt torbieli jajnika, może wystąpić w perforacji owrzodzenia i w OZT
- W chorobach zapalnych narządów j.brzusznej
  - zaczyna się powoli
  - zwykle w nadbrzuszu lub śródbrzuszu
  - z dala od chorego narządu, później umiejscawia się w odpowiedniej okolicy
- Wielodniowe poboлевania brzucha w obecnym rejonie objawów mogą wskazywać na zaostrzenie procesu przewlekłego (np. w kamicznym zapaleniu pęcherzyka żółciowego)

Dolegliwości (1)

Ból

- **Ból**
- Wymioty
- Zatrzymanie wiatrów i stolca

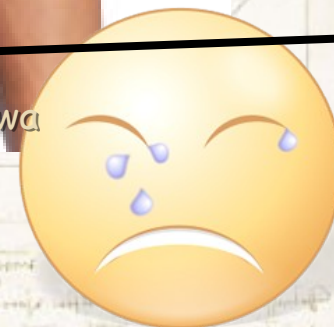
- Umiejscowienie bólu a diagnostyka różnicowa

Okolice:

Prawa podżebrzowa   Nadbrzuszna   Lewa podżebrzowa

Prawa lędźwiowa   Śródbrzuszna   Lewa lędźwiowa

Prawa pachwinowa   Nadłonowa   Lewa pachwinowa

Dolegliwości (1)

Ból

- **Ból**
- Wymioty
- Zatrzymanie wiatrów i stolca

- Umiejscowienie bólu a diagnostyka różnicowa

Dolegliwości (1)

Ból

- Umiejscowienie bólu a diagnostyka różnicowa

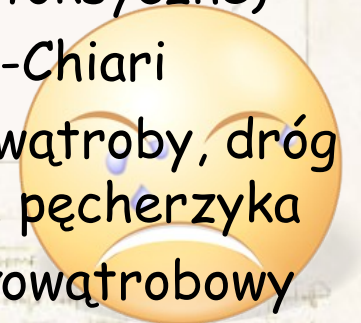

- **Choroby wątroby i dróg żółciowych**
- Choroby trzustki
- Choroby żołądka i dwunastnicy
- Choroby nerek i dróg moczowych
- Inne

- **Ból**
- Wymioty
- Zatrzymanie wiatrów i stolca

- **Choroby wątroby i dróg żółciowych**

- Kamica i zapalenie pęcherzyka żółciowego, dróg żółciowych
- Zapalenie wątroby (wirusowe, toksyczne)
- Zesp. Budd-Chiari
- Nowotwór wątroby, dróg żółciowych, pęcherzyka
- Ropień okołowątrobowy

Dolegliwości (1)

Ból

- Umiejscowienie bólu a diagnostyka różnicowa

- Choroby wątroby i dróg żółciowych
- **Choroby trzustki**
- **Choroby żołądka i dwunastnicy**
- Choroby nerek i dróg moczowych
- Inne

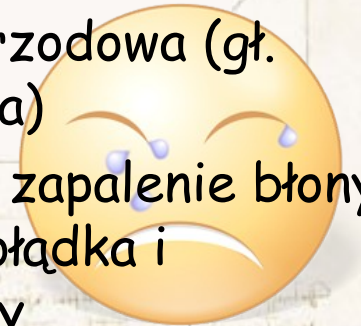
- **Ból**
- Wymioty
- Zatrzymanie wiatrów i stolca

- **Choroby trzustki**

- Nowotwór głowy trzustki
- Zapalenie trzustki (ostre, przewlekłe)

- **Choroby żołądka i dwunastnicy**

- Choroba wrzodowa (gł. dwunastnica)
- Dyspepsja, zapalenie błony śluzowej żołądka i dwunastnicy

Dolegliwości (1)

Ból

- Umiejscowienie bólu a diagnostyka różnicowa

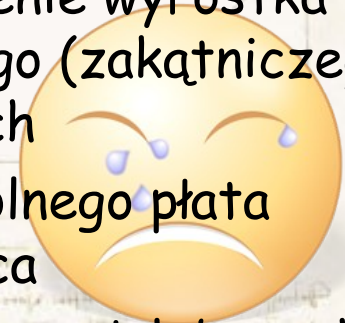

- **Choroby prawej nerki i dróg moczowych**

- Kamica
- Zapalenie
- Nowotwór

- **Inne**

- Ostre zapalenie wyrostka robaczkowego (zakątniczego) i u ciężarnych
- Zapalenie dolnego płata prawego płuca
- Uraz, ropień powłok brzucha, półpasiec

- *Choroby wątroby i dróg żółciowych*
- *Choroby trzustki*
- *Choroby żołądka i dwunastnicy*
- **Choroby nerek i dróg moczowych**
- **Inne**

- **Ból**
- Wymioty
- Zatrzymanie wiatrów i stolca

Dolegliwości (1)

Ból

- **Ból**
- Wymioty
- Zatrzymanie wiatrów i stolca

Umiejscowienie bólu a diagnostyka różnicowa

• Choroby żołądka i dwunastnicy

- Choroba wrzodowa (gł. żołądek)
- Dyspepsja, zapalenie błony śluzowej żołądka i dwunastnicy
- Rak żołądka

• Choroby trzustki

- Nowotwór ogona trzustki
- Zapalenie trzustki (ostre, przewlekłe)

- **Choroby trzustki**
- **Choroby żołądka i dwunastnicy**
- Choroby śledziony
- Choroby nerek i dróg moczowych
- Inne

Dolegliwości (1)

Ból

- **Ból**
- Wymioty
- Zatrzymanie wiatrów i stolca

Umiejscowienie bólu a diagnostyka różnicowa

• Choroby śledziony

- Splenomegalia
- Uraz śledziony
- Zawał śledziony

• Choroby lewej nerki i dróg moczowych

- Kamica
- Zapalenie
- Nowotwór

- Choroby trzustki
- Choroby żołądka i dwunastnicy
- **Choroby śledziony**
- **Choroby nerek i dróg moczowych**
- Inne

Dolegliwości (1)

Ból

- **Ból**
- Wymioty
- Zatrzymanie wiatrów i stolca

Umiejscowienie bólu a diagnostyka różnicowa

• Inne

- Zapalenie uchyłków
- Zapalenie dolnego płata lewego płuca
- Zawał ściany dolnej serca
- Uraz, ropień powłok brzucha, pótpasiec

- *Choroby trzustki*
- *Choroby żołądka i dwunastnicy*
- *Choroby śledziony*
- *Choroby nerek i dróg moczowych*
- **Inne**

Dolegliwości (1)

Ból

Umiejscowienie bólu a diagnostyka różnicowa

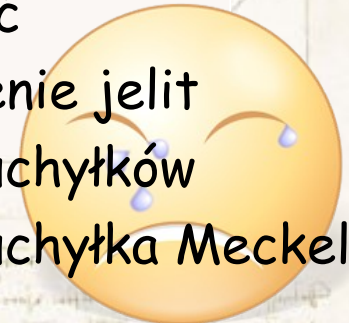
- **Choroby jelit i wyrostka robaczkowego**
- Choroby ginekologiczne i urologiczne
- Przepukliny
- Inne

• **Choroby jelit i wyrostka robaczkowego**

- Ostre zapalenie wyrostka robaczkowego
- Choroby zapalne jelit
- Rak jelita grubego, niedrożność
- Niedokrwienie jelit
- Zapalenie uchyłków
- Zapalenie uchyłka Meckela

- **Ból**
- Wymioty
- Zatrzymanie wiatrów i stolca

Dolegliwości (1)

Ból

Umiejscowienie bólu a diagnostyka różnicowa

- Choroby jelit i wyrostka robaczkowego
- **Choroby ginekologiczne i urologiczne**
- Przepukliny
- Inne

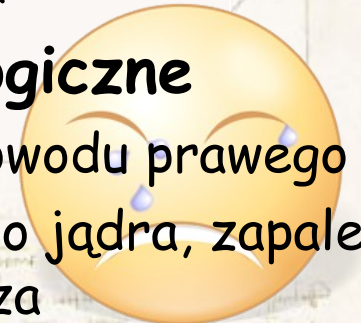
• Choroby ginekologiczne

- Zapalenie narządów miednicy mniejszej (pelveoperitonitis)
- Skręt jajnika prawego
- Pęknięcie cysty jajnika prawego, ciąży pozamacicznej
- Endometrioza

Choroby urologiczne

- Kamica moczowodu prawego
- Skręt prawego jądra, zapalenie jądra/najądrza
- Zapalenie pęcherza, prostaty

- **Ból**
- Wymioty
- Zatrzymanie wiatrów i stolca

Dolegliwości (1)

Ból

- Umiejscowienie bólu a diagnostyka różnicowa

- *Choroby jelit i wyrostka robaczkowego*
- *Choroby ginekologiczne i urologiczne*
- **Przepukliny**
- Inne

- **Przepukliny prawostronne**

- Pachwinowe (częściej mężczyźni)
- Udowe (częściej kobiety)
- Inne

- **Ból**
- Wymioty
- Zatrzymanie wiatrów i stolca

Dolegliwości (1)

Ból

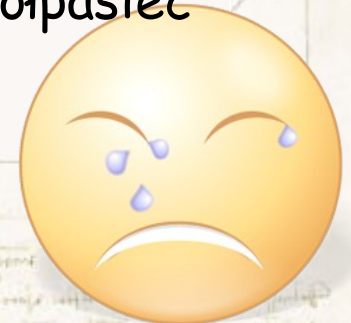
Umiejscowienie bólu a diagnostyka różnicowa

- Choroby jelit i wyrostka robaczkowego
- Choroby ginekologiczne i urologiczne
- Przepukliny
- **Inne**

• Inne

- Tętniak rozwarstwiający aorty brzusznej
- Zapalenie węzłów chłonnych krezkowych
- Uraz, ropień powłok brzucha, półpasiec

- **Ból**
- Wymioty
- Zatrzymanie wiatrów i stolca

Dolegliwości (1)

Ból

- Umiejscowienie bólu a diagnostyka różnicowa

- **Choroby jelit**

- Zapalenie uchyłków
- Zaparcia
- Choroby zapalne jelit
- Rak jelita grubego, niedrożność
- Niedokrwienie jelit
- Zapalenie uchyłka Meckela

- **Choroby jelit**

- Choroby ginekologiczne i urologiczne
- Przepukliny
- Inne

- **Ból**
- Wymioty
- Zatrzymanie wiatrów i stolca

Lewy dolny kwadrant

Dolegliwości (1)

Ból

- **Ból**
- Wymioty
- Zatrzymanie wiatrów i stolca

Umiejscowienie bólu a diagnostyka różnicowa

• Choroby ginekologiczne

- Zapalenie narządów miednicy mniejszej (pelveoperitonitis)
- Skręt jajnika lewego
- Pęknięcie cysty jajnika lewego, ciąży pozamaciczej
- Endometrioza

- Choroby jelit
- **Choroby ginekologiczne i urologiczne**
- Przepukliny
- Inne

• Choroby urologiczne

- Kamica moczowodu lewego
- Skręt lewego jądra, zapalenie jądra/najądrza
- Zapalenie pęcherza, prostaty

Lewy dolny kwadrant

Dolegliwości (1)

Ból

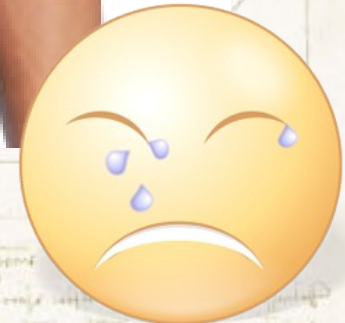
- Umiejscowienie bólu a diagnostyka różnicowa

- **Przepukliny lewostronne**

- Pachwinowe (częściej mężczyźni)
- Udowe (częściej kobiety)
- Inne

- Choroby jelit
- Choroby ginekologiczne i urologiczne
- **Przepukliny**
- Inne

Lewy dolny kwadrant

- **Ból**
- Wymioty
- Zatrzymanie wiatrów i stolca

Dolegliwości (1)

Ból

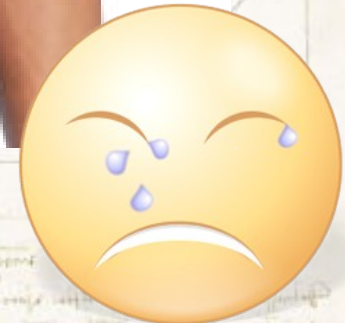
- Umiejscowienie bólu a diagnostyka różnicowa

- **Inne**

- Tętniak rozwarstwiający aorty brzusznej
- Uraz, ropień powłok brzucha, półpasiec

- Choroby jelit
- Choroby ginekologiczne i urologiczne
- Przepukliny
- **Inne**

Lewy dolny kwadrant

Dolegliwości (1)

Ból

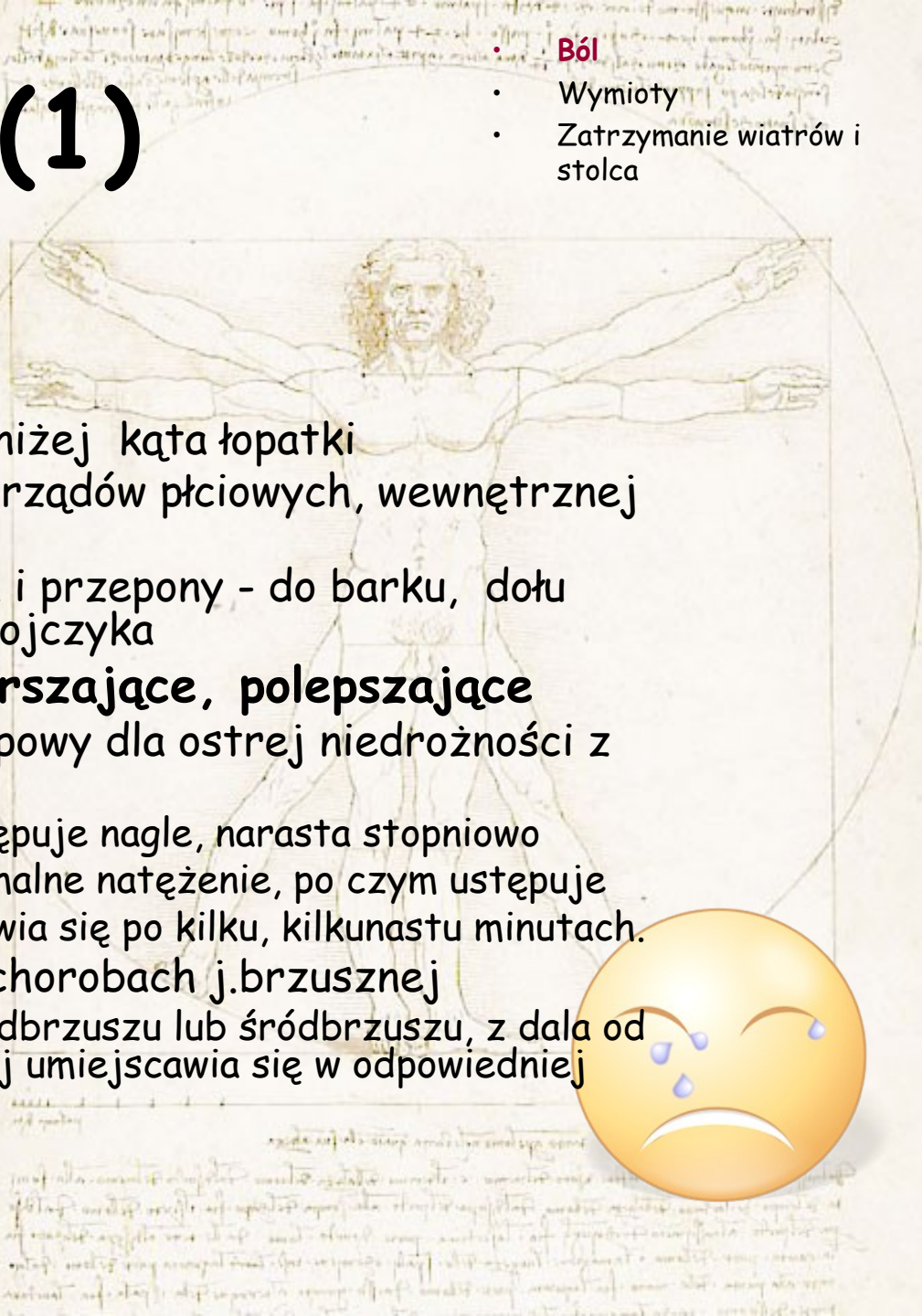
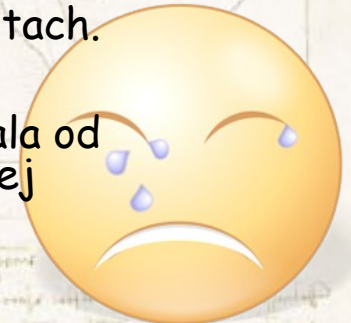
- **Ból**
- Wymioty
- Zatrzymanie wiatrów i stolca

- **Promieniowanie**

- W kolce wątrobowej - poniżej kąta łopatki
- W kolce nerkowej - do narządów płciowych, wewnętrznej powierzchni uda
- W chorobach nadbrzusza i przepony - do barku, dołu nadobojczykowego lub obojczyka

- **Zmienność, czynniki pogarszające, polepszające**

- Falowy charakter bólu typowy dla ostrej niedrożności z zatkania
  - ból jest kurczowy, występuje nagle, narasta stopniowo
  - z czasem osiąga maksymalne natężenie, po czym ustępuje
  - następna fala bólu pojawia się po kilku, kilkunastu minutach.
- Ból w ostrych zapalnych chorobach j.brzusznej
  - Zaczyna się zwykle w nadbrzuszu lub śródbrzuszu, z dala od chorego narządu, później umiejscawia się w odpowiedniej okolicy
  - jest stały lub pulsujący
  - nasila się przy ruchach

Dolegliwości (1)

Ból

• TRZEWNY

- nie jest ściśle zlokalizowany (chory wskazuje dłonią większy obszar brzucha, np. całe nadbrzusze)
- kolkowy, zmienny w czasie
- ucisk na brzuch czasami zmniejsza ból (zjawisko niezwykle w innych chorobach jamy brzusznej)
- w czasie bólu brzuch napięty, między napadami mięknie
- wywołane nacieczeniem zapalnym narządu, rozdęciem jelit, pociąganiem za kreskę
- wskazuje na zajęcie samego tylko narządu, bez zajęcia otrzewnej ściennej

• SOMATYCZNY

- jest ściśle umiejscowiony (chory wskazuje palcem)
- stały, kłujący
- chory unika gwałtownych ruchów, leży spokojnie
- brzuch napięty, objaw Blumberga, obrona mięśniowa
- drażnienie zakończeń bólowych nerwów rdzeniowych unerwiających czuciowo otrzewną ścienną oraz zakończeń nerwu przeponowego
- związany z zajęciem otrzewnej ściennej - drażnienie toksynami bakteryjnymi lub wydzielinami

- Ból
- Wymioty
- Zatrzymanie wiatrów i stolca

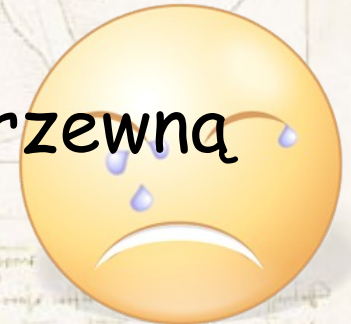

Dolegliwości (1)

Ból

- **TRZEWNY** zmienia się w **SOMATYCZNY** w miarę progresji procesu chorobowego
  - Perforacja trzewi
  - Przejście stanu zapalnego z narządu na otrzewną ścienną
  - Stykające się powierzchnie błony surowiczej zajętego narządu z otrzewną ścienną - miejscowe podrażnienie

- **Ból**
- Wymioty
- Zatrzymanie wiatrów i stolca

Dolegliwości (1)

Ból

- **Ostre bóle brzucha wymagające leczenia operacyjnego w trybie nagłym**
  - Ostre zapalenie wyrostka robaczkowego
  - Zapalenie otrzewnej w następstwie przedziurawienia przewodu pokarmowego
  - Niedrożność jelit
  - Zawał krezki jelita
  - Cięża pozamaciczna pęknięta
  - Tętniak aorty pęknięty lub rozwarstwiający

- **Ból**
- Wymioty
- Zatrzymanie wiatrów i stolca

Dolegliwości (1)

Ból

- **Ostre bóle brzucha niewymagające leczenia operacyjnego w trybie doraźnym**

- Ostre zapalenie pęcherzyka żółciowego
- Ostre zapalenie trzustki
- Wrzód drażący
- Kolka nerkowa
- Zapalenie przydatków
- Ostry nieżyt żołądkowo-jelitowy

- **Ból**
- Wymioty
- Zatrzymanie wiatrów i stolca

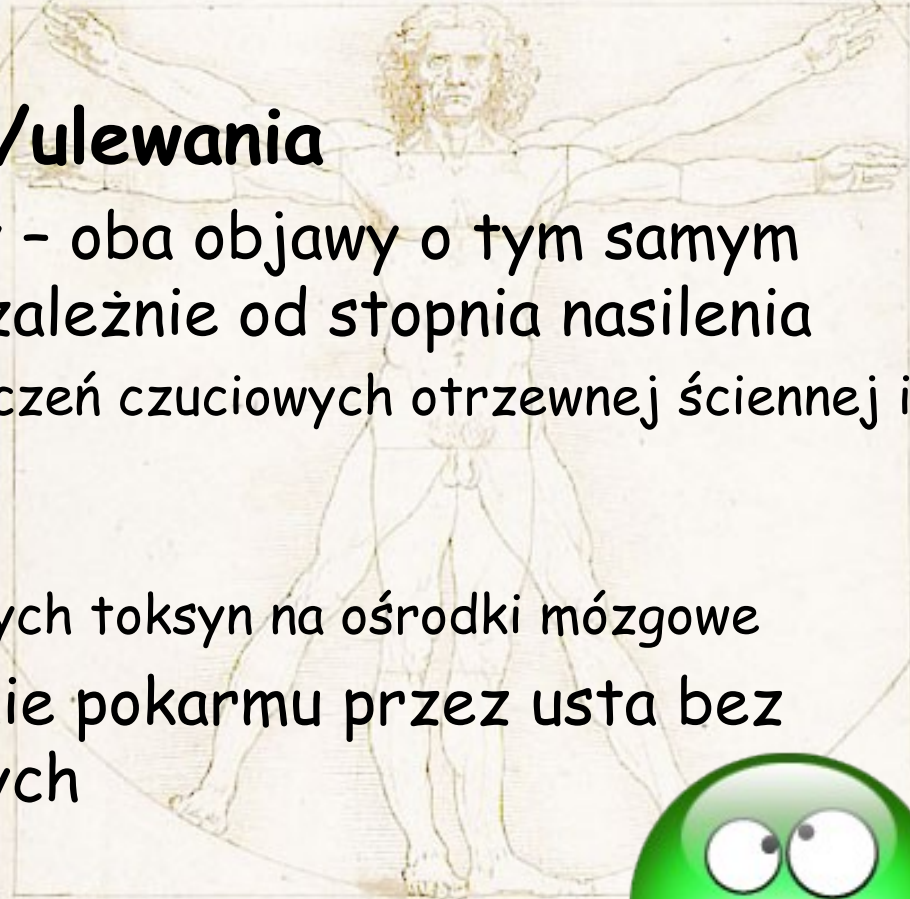
Dolegliwości (2)

Wymioty

- **Nudności/wymioty/ulewania**
  - Nudności i wymioty - oba objawy o tym samym patomechanizmie, zależnie od stopnia nasilenia
    - Podrażnienie zakończeń czuciowych otrzewnej ściennej i krezki
    - Niedrożność
    - Działanie wchłoniętych toksyn na ośrodki mózgowie
  - Ulewania - zwracanie pokarmu przez usta bez odruchów wymiotnych
    - Achalazja
    - Uchyłek Zenkera

Ból

- **Wymioty**
- Zatrzymanie wiatrów i stolca

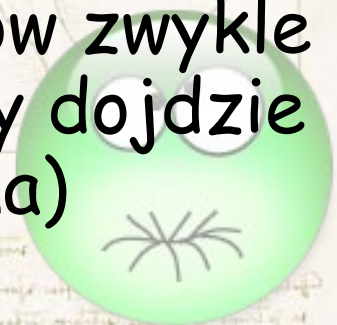
Dolegliwości (2)

Wymioty

- Wymioty w niedrożności
  - W wysokiej niedrożności (dwunastnicy) wymioty pojawiają się natychmiast (razem z bólem), są częste i obfite
  - W niedrożności z zatkania jelita końcowego wymioty dopiero po kilku godzinach od początku dolegliwości
  - W niedrożności j.grubego wymiotów zwykle nie ma lub pojawiają się późno (gdy dojdzie do niewydolności zastawki Bauchina)

Ból

- Wymioty
- Zatrzymanie wiatrów i stolca

Dolegliwości (2)

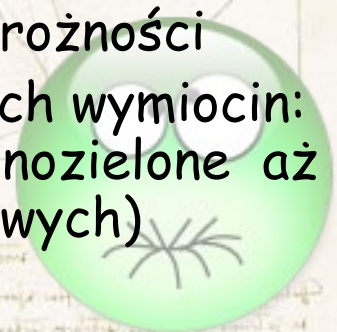
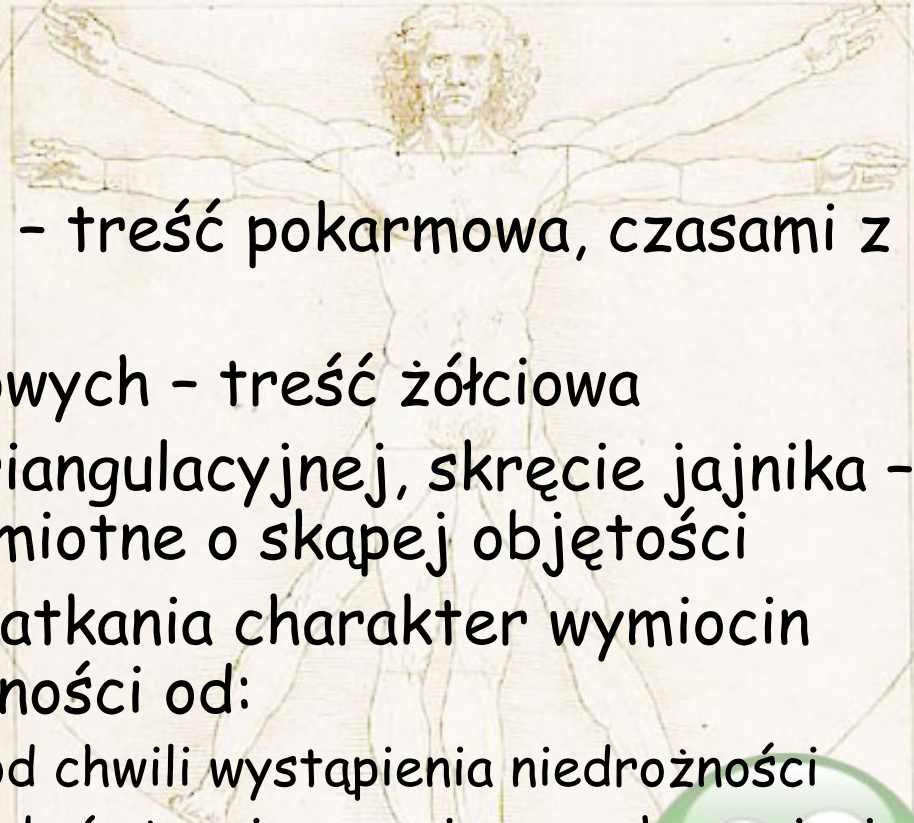
Wymioty

- Treść wymiotów

- W niezycie żołądka - treść pokarmowa, czasami z żółcią
- W kolkach wątrobowych - treść żółciowa
- W niedrożności striangulacyjnej, skręcie jajnika - częste odruchy wymiotne o skąpej objętości
- W niedrożności z zatkania charakter wymiocin zmienia się w zależności od:
  - czasu, który minął od chwili wystąpienia niedrożności
  - wysokości przeszkody (stopniowa zmiana cech wymiocin: początkowo zielonkawo-żółte, z czasem ciemnozielone aż do czarnobrunatnych, cuchnących, tzw. kałowych)

Ból

- Wymioty
- Zatrzymanie wiatrów i stolca

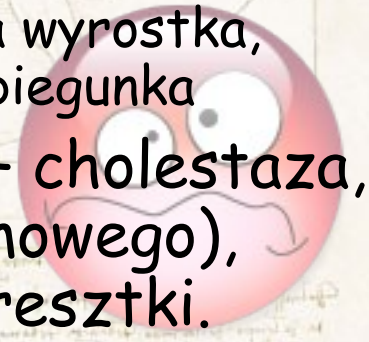

Dolegliwości (3)

Wypróżnienia, wiatry

- Ból
- Wymioty
- **Zatrzymanie wiatrów i stolca**
- Układ moczowy

- Bolesne parcie/wypróżnienia
- Zatrzymanie wiatrów i stolca - kiedy?
- Biegunki
  - Czy zaparciom nie towarzyszą biegunki (często w niedrożności poprzecznicy i lewej okrężnicy)
  - Biegunki są czasami wyrazem toksycznego podrażnienia otrzewnej - wówczas są jednym z pierwszych objawów zapalenia otrzewnej
  - W ropniach miednicy mniejszej na tle zapalenia wyrostka, ropnego zapalenia jajowodów - może wystąpić biegunka
- Stolec: konsystencja, barwa (odbarwiony - cholestaza, smolisty - krwawienie do przewodu pokarmowego), świeża krew, skrzepy, ropa, niestrawione resztki.

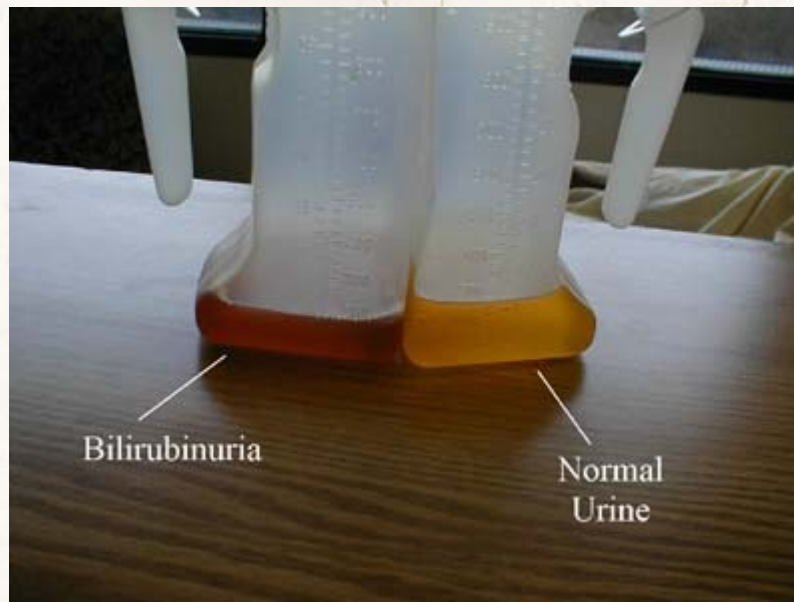

Dolegliwości (4)

Układ moczowy

- Oddawanie moczu: zmiany w rytmie, dolegliwości
- Mocz: krew (urazy!), ropa, ciemne zabarwienie (bilirubinuria - cecha cholestazy)

- *Ból*
- *Wymioty*
- *Zatrzymanie wiatrów i stolca*
- **Układ moczowy**

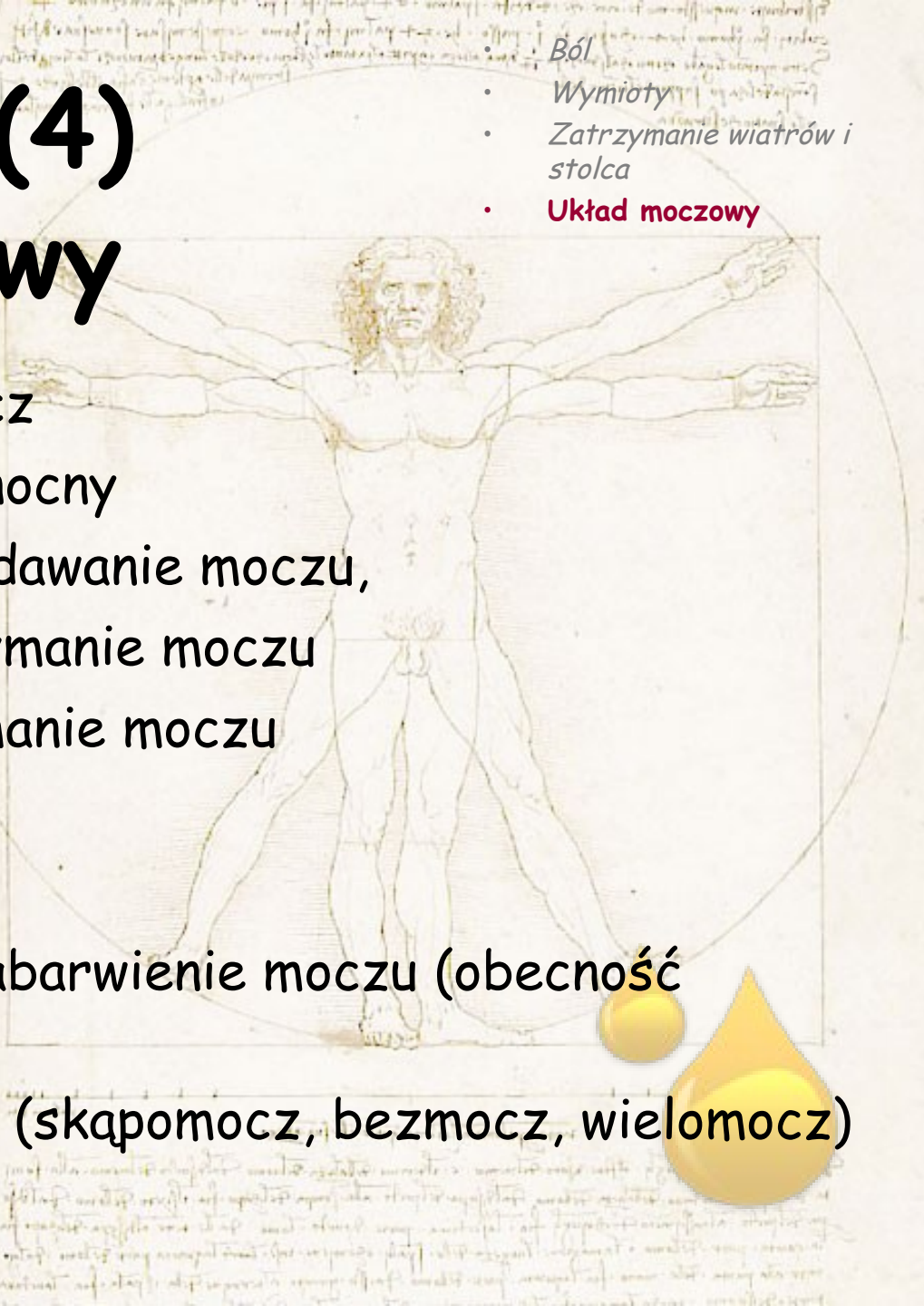

Dolegliwości (4)

Układ moczowy

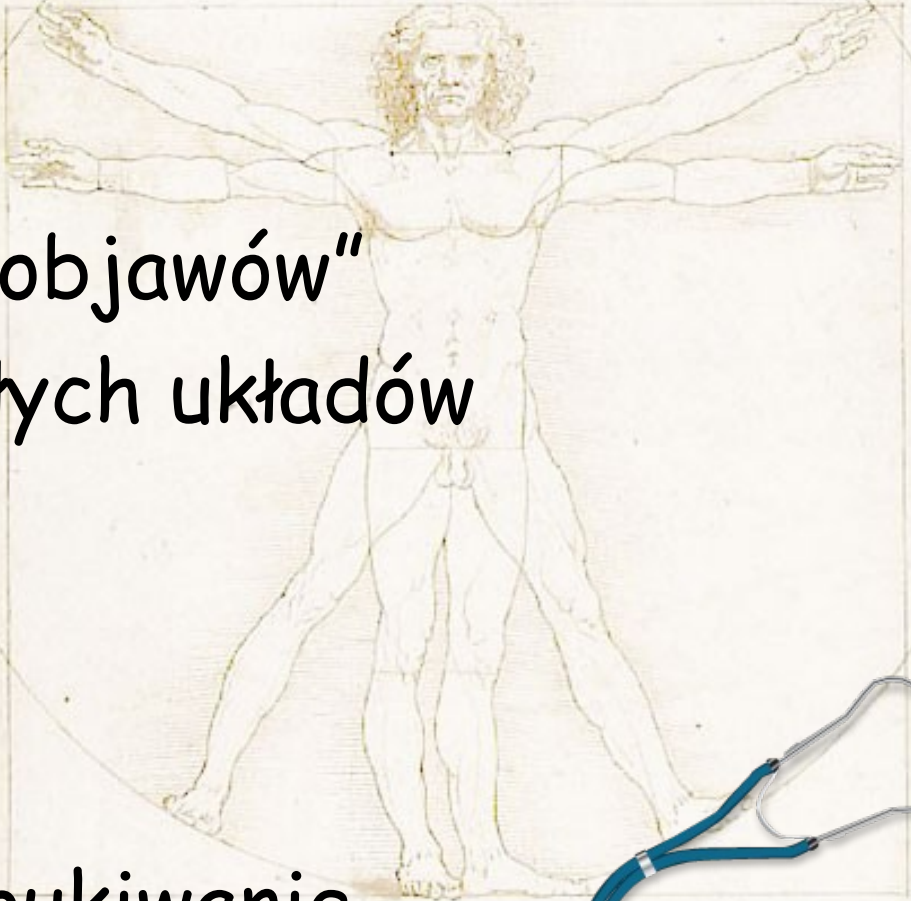
- pollakisuria - częstomocz
- nykturia - częstomocz nocny
- dysuria - utrudnione oddawanie moczu,
- retentio urinae - zatrzymanie moczu
- incontinentio - nietrzymanie moczu
- haematuria - krwiomocz
- pyuria - ropomocz
- bilirubinuria - ciemne zabarwienie moczu (obecność bilirubiny)
- oliguria, anuria, polyuria (skąpomocz, bezmocz, wielomocz)

- Ból
- Wymioty
- Zatrzymanie wiatrów i stolca
- **Układ moczowy**

Badanie fizykalne

- Stan ogólny
- Badanie „rejonu objawów”
- Badanie pozostałych układów

- Oglądanie
- Osłuchiwanie
- Obmacywanie, opukiwanie

Badanie fizykalne

- Stan ogólny, Stan świadomości
- Ułożenie, wygląd
- Budowa ciała, odżywienie
- Skóra, Węzły chłonne
- Czaszka, Oczy, źrenice, nos, uszy, Jama ustna
- Szyja, tarczyca
- Klatka piersiowa
- Ukł. Oddechowy
- Ukł. Sercowo naczyniowy
- Brzuch
- Ukł. Moczowo-płciowy
- Ukł. Ruchu
- Ukł. Nerwowy

Badanie fizykalne

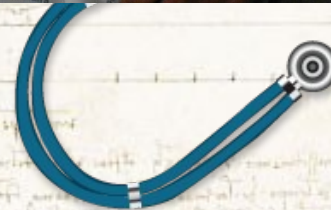
- **Stan ogólny, Stan świadomości**
- Ułożenie, wygląd
- Budowa ciała, odżywienie
- Skóra, Węzły chłonne
- Czaszka, Oczy, źrenice, nos, uszy, Jama ustna
- Szyja, tarczyca
- Klatka piersiowa
- Ukł. Oddechowy
- Ukł. Sercowo naczyniowy
- **Brzuch**
- **Ukł. Moczowo-płciowy**
- Ukł. Ruchu
- Ukł. Nerwowy

Badanie brzucha (1)

Oglądanie

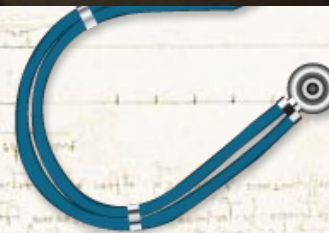
- **Skóra:** kolor, napięcie, znamiona, wybroczyny, blizny
- **Ruchomość**
  - w zapaleniu otrzewnej brzuch pozostaje nieruchomy (chory oddycha torem piersiowym)
- **Symetria, wysklepienie, fale, wybrzuszenia, wzdęcie**
  - zarysy wzdętego brzucha przy niedrożności jelita grubego są zwykle symetryczne, w niedrożności j. cienkiego wzdęte raczej podbrzusze
  - zwróć uwagę na pępek normalnie jest wciągnięty, przy dużym wzdęciu i wodobrzuszu - uwypuklony
- **Widoczne przepukliny**
  - polecamy choremu usiąść bez podpierania się rękami

Badanie brzucha (2)

Ostuchiwanie

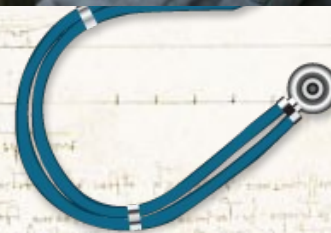
- **Perystaltyka: prawidłowa, wzmożona, osłabiona, metaliczna, przelewania**
  - Szmary perystaltyczne uważamy za prawidłowe jeśli słyszymy je raz na kilka oddechów
  - Jeden odgłos na kilkanaście oddechów oceniamy jako osłabienie perystaltyki
  - Po laparotomii szmary pojawiają się dopiero na drugi, trzeci, dzień
  - Szmary „metaliczne” na rozdętych pętlach (w niedrożności trwającej 2-3 dni, mięśnie gładkie jelit są wyczerpane, jelito ulega rozdęciu)
- **Cisza nad brzuchem**
  - Porażenie perystaltyki
  - W rozwiniętym zapaleniu otrzewnej szmary jelitowe ustają - słychać wówczas tętnienie aorty b.dobrze przewodzone przez płyn i gaz znajdujący się w jelitach („dzwon śmierci”)

Badanie brzucha (3)

Opukiwanie

- Narządy miękkie
  - Wątroba
  - Powiększona śledziona
- Wodobrzusze
  - Stłumienie wypuku po obu bokach chorego leżącego na plecach
  - Przesunięcie granicy stłumienia po obróceniu się chorego na bok (płyn sływa siłą grawitacji w dół)

Badanie brzucha (4)

Badanie palpacyjne

- Bolesność uciskowa
- Obj. Otrzewnowe
- Obrona mięśniowa
- Guzy, opory, tętnienia
- Wrota przepuklin

Badanie brzucha (4)

Badanie palpacyjne

- **Obj. Otrzewnowe**

- Objaw Blumberga (ang. Blumberg sign, rebound tenderness) słabo nasiloną bolesność podczas delikatnego i powolnego naciskania powłok brzusznych, z charakterystycznym wywołaniem ostrego, silnego bólu w momencie gwałtownego zwolnienia ucisku. Hipotetyczny mechanizm patofizjologiczny objawu to sklejanie się blaszek włóknika powstałych w wyniku zapalenia oraz nagła zmiana ciśnienia w jamie brzusznej
- Objaw Jaworskiego - ból nad prawym talerzem biodrowym przy unoszeniu/opuszczaniu wyprostowanej prawej kończyny dolnej - napięcie m. iliopsoas (zapalenie zakątniczo położonego wyrostka robaczkowego)
- Objaw Rovsinga - bolesność w prawym pod- i śródbrzuszu przy antyperystaltycznym uciskaniu lewej połowy okrężnicy co powoduje wzrost ciśnienia w kątnicy (zapalenie wyrostka robaczkowego)
- Objaw kaszlowy - rozlana lub ograniczona bolesność przy kaszlu (rozlane/ograniczone zapalenie otrzewnej)
- Inne ważne objawy:
  - Objaw Chetmońskiego - bolesność przy wstrząsaniu prawej okolicy podżebrowej (zapalenie pęcherzyka żółciowego)
  - Objaw Goldflama - bolesność przy wstrząsaniu okolicy lędźwiowej (pyelonephritis)

Badanie brzucha (4)

Badanie palpacyjne

- **Obrona mięśniowa**
  - Wzmożone napięcie mięśni brzucha
  - Często asymetryczne (dowolny skurcz tylko jednego z mięśni prostych brzucha jest bardzo trudne) - badanie oburęczne
  - Dowolny skurcz mięśni brzucha (w obawie bólu) rozluźnia się w czasie wdechu, w zapaleniu otrzewnej mięśnie pozostają napięte
  - Gradacja nasilenia objawów
    - Bolesność uciskowa
    - Objaw Blumberga
    - Obrona mięśniowa
    - „Deskowaty brzuch”

Badanie brzucha (4)

Badanie palpacyjne

- Guzy, opory patologiczne
  - Guz zapalny: źle odgraniczony, niewyraźne zarysy wyczuwa się jako wzmożony opór
  - Ropień: badalne chęłbotanie
  - Guz niezapalny (np. cysta): gładki, okrągły, napięty
  - Guz nowotworowy: nierówny, niebolesny, twardy

Badanie brzucha (4)

Badanie palpacyjne

- Łatwo pomylić z guzem:
  - Napięty brzeg mięśnia prostego
  - Wypełniony pęcherz
  - Powiększoną macicę
  - Wzgórek kości krzyżowej
  - Spojenie łonowe
  - Masy kałowe w esicy

Badanie brzucha (4)

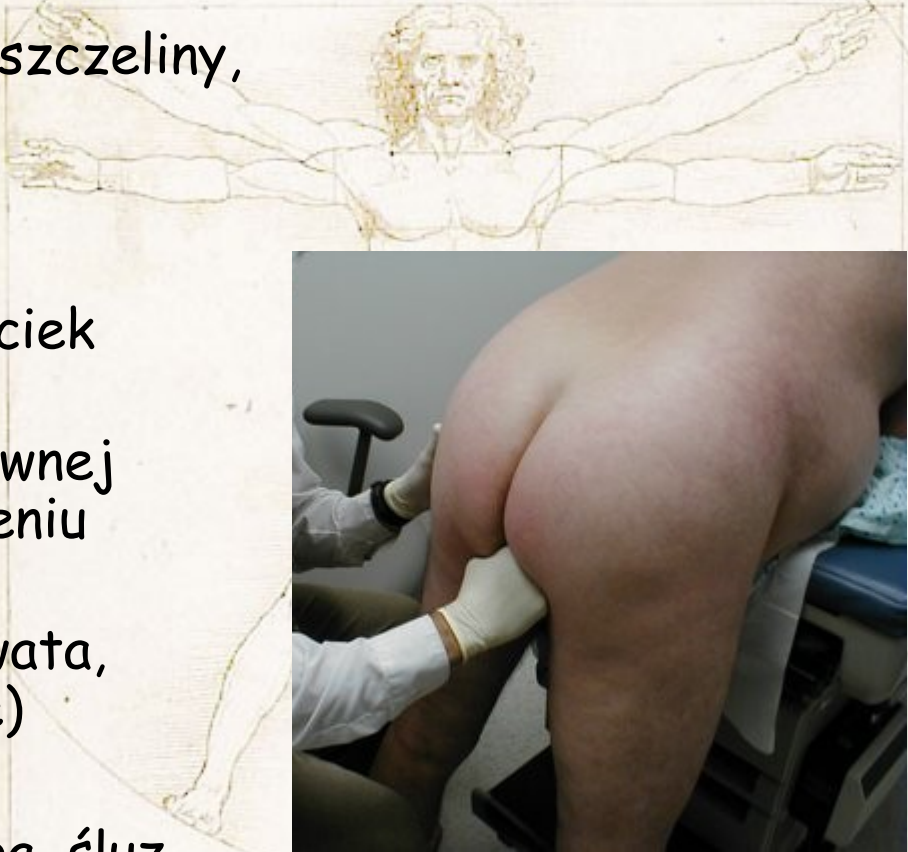
Badanie palpacyjne

- Przepukliny:
  - Zawartość worka
    - Odprowadzalna
    - Nieodprowadzalna
    - Uwięźnięta
  - Kontrola wrót przepukliny

Per rectum

- Oglądanie (żylaki, przetoki, szczeliny, krew)
- Drożność kanału odbytu
- Napięcie zwieracza
- Zachyłki (obniżenie, płyn, naciek nowotworowy)
- Bolesność (poruszenie otrzewnej miednicznej w ostrym zapaleniu otrzewnej wywołuje ból)
- Błona śluzowa (gładka, guzowata, stwardnienia, odwarstwienie)
- Ocena prostaty u mężczyzn
- Ocena rękawiczki (krew, ropa, śluz, stolec)

Dziękuję za uwagę.

